

Brabrand Dalen

Årslev Engsø i Brabrand Dalen og Århus Ådal

I slutningen af 1990-erne besluttede man at gennemføre en storstilet naturgenopretning af Brabrand Sø og Århus Ådal, der bl.a. indebærer, at man ophørte med at regulere grundvandsstanden, så åerne atter kunne løbe frit i dalbunden.

I gennem århundreder havde området været drænet for at fremme frodige engarealer til landbrugsdrift. Sænkningen af grundvandsstanden havde imidlertid medført store sætninger i arealet, som betød, at der i stedet for frit strømmende åløb ville skabes en stor sø.

Resultatet af naturgenopretningsprojektet har nu medført, at den vestlige del af Århus Ådal atter præges af fugtige arealer til glæde for et omfattende fugle- og planteliv, der så småt er ved at indfinde sig i de nye omgivelser.

Udsigt over Årslev Enge øst for Brabrand Sø i Brabrand - og Århus Ådal. Den brede dal er udformet som en tunneldal i tilknytning til det Østjyske Fremstød i slutningen af Weichsel Istiden. Denne del af dalen har været afvandet i en menneskealder, men er i disse år ved hjælp af et større naturgenopretningsprojekt, ved at blive omdannet til et vådområde til glæde for mennesker, fugle, dyr og planter. Foto: Tove Stockmarr (september 2004).

Brabrand Sø – historisk set

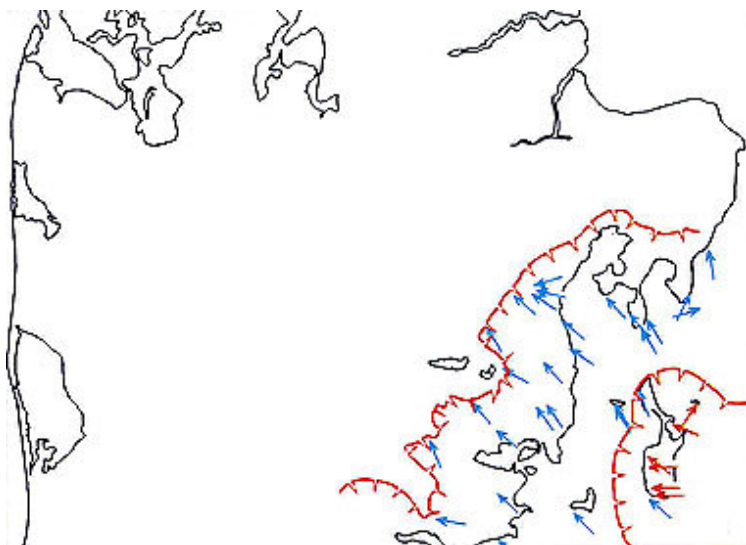
I søens sydøstlige hjørne har man fundet stenalderbopladsder der er ca. 6000 år gamle. Efterladenskaber på bopladserne viser, at skovene i baglandet blev brugt til jagt og søen til fiskeri. Samtidigt har det været nemt at sejle fra søen ud i Århus Bugt og videre op og ned langs kysten. Brabrand Sø fungerede altså i de tidligste tider både som spisekammer og som transportvej. Senere har vikingerne også brugt søen og åen til at sejle på. På den tid blev åen ved dets udløb i

Århus Bugt brugt som havn for vikingeskibene. Man sejlede dog også i mindre både op i Århus Å så langt mod vest som til Skibby.

Landskabet

Brabrand Dalen er en del af Århus Ådal der ligger i et istidslandskab, hvis hovedformer er præget af gletschere og strømmende smeltevand fra det Østjyske Fremstød. Dette isfremstød dækkede den østlige del af Danmark i den sene del af Weichsel Istiden og i tiden umiddelbart herefter.

Brabrand Dalen er sammen med Århus Ådal en tunneldal. Dalen danner et markant landskabsэлемент der kan følges så langt mod vest som til Silkeborg.

Dalen er således opstået ved smeltevandserosion under ismasserne fra det Østjyske Fremstød der dækkede området i den sene del af Weichsel Istiden. Ådalen er ret smal i den østlige del nær udmundingen til Århus Bugt, mens den opnår langt større bredde mod vest.

Kort over udbredelsen af det Østjyske Fremstød i slutningen af Weichsel Istiden. De røde linier viser israndslinierne, mens de blå og røde pile angiver retningerne af ismassernes fremmarch ind over landet. Israndslinierne omkring Samsø viser positionen af et senere genfremstød. Fra Geologisk Set – Det mellemste Jylland (1994).

Efter istiden har den østlige del af dalen udgjort en smal fjordarm med forbindelse til Kattegat. I ådalen kan man således finde havaflejringer så langt mod vest som til Skibby. Senere er udløbet til Kattegat sandet til som følge af en generel hævnning af landjorden.